

Cambridge Primary Path 3 ve Oxford Discover 3 Kitaplarının Reinders'in Özerklik Yaklaşımına Göre İncelenmesi

Bahar ANKARA¹ , Ondokuz Mayıs Üniversitesi, baharankara23@gmail.com
Şener ŞENTÜRK² , Ondokuz Mayıs Üniversitesi, egitimhekimi@gmail.com

Recommended citation: Ankara, B. & Şentürk, Ş. (2023). Cambridge Primary Path 3 ve Oxford Discover 3 kitaplarının Reinders'in Özerklik Basamaklarına Göre İncelenmesi. *Journal of Language Research (JLR)*,7(1), 1-14.

DOI: <https://doi.org/10.51726/jlr.1350763>

Öz: Küreselleşen dünyada öğrenme ağında kalabilmek, 21. Yüzyıl becerilerini geliştirebilmek için ikinci hatta üçüncü bir dil bilmek daha da önemli hale gelmiştir. Bu nedenle yabancı dil öğrenme ve öğretiminde, bireyin sınıf içinde ve dışında kendi kendine bağımsız bir şekilde öğrenmesini destekleyen yeni stratejiler, yöntemler ve teknikler geliştirilmektedir. Eğitim sürecine ilişkin yaklaşımın değişmesi, süreçte kullanılan materyallerinde değişmesini zorunlu kılmaktadır. Materyalin hedef kitleye uygunluğu, ilgi çekici olması, kalıcı bir dil edinimi sağlayabilecek niteliğe sahip olması gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitaplarının etkili öğrenmenin ön koşulu olan özerk bir yapıda olup olmadığı araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden Durum çalışması deseninde yapılan çalışmada Cambridge Primary Path 3 ve Oxford Discover 3 ders kitapları örneklem olarak alınmıştır. Doküman incelemesinin kullanıldığı çalışmada kitaplar Reinders'in dokuz özerklik basamağına göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda her iki kitapta da farklılıklar gözlemlenmekle birlikte, Reinders'in özerklik modeline uygun olarak tasarlandığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: İngilizce ders kitapları, İngilizce ders materyalleri, Öğrenen özerkliği, Reinders'in özerklik basamakları.

Examination of Cambridge Primary Path 3 and Oxford Discover 3 by Reinders' Levels of Autonomy

Abstract: In the globalizing world, knowing a second or even a third language has become even more important in order to stay in the learning network and develop 21st century skills. For this reason, in foreign language learning and teaching, new strategies, methods and techniques are developed that support the individual's independent learning inside and outside the classroom. The change in the approach to the education process necessitates a change in the materials used in the process. Elements such as the suitability of the material for the target audience, its attractiveness, and the ability to acquire a permanent language come to the fore. For this reason, in the study, it was investigated whether the textbooks used in English teaching have an autonomous structure, which is a prerequisite for effective learning. Cambridge Primary Path 3 and Oxford Discover 3 textbooks were taken as samples in the research conducted in the case study design, which is one of the qualitative research methods. In the research, in which document analysis was used, the books were examined according to Reinders' nine levels of autonomy. As a result of the research, although differences were observed in both books, it was seen that they were designed in accordance with the autonomy model of Reinders.

Keywords: English textbooks, English course materials, Learner autonomy, Reinders's autonomy steps.

¹ ORCID ID: [0000-0003-0440-8348](https://orcid.org/0000-0003-0440-8348)

² ORCID ID: [0000-0002-0672-7820](https://orcid.org/0000-0002-0672-7820)

Gönderim Tarihi: 27.08.2023

Kabul Tarihi: 27.09.2023

GİRİŞ

Teknolojideki gelişmeler, eğitimden sağlığa, ekonomiden sosyal hayata birçok şeyi değiştirmiştir. Bu değişimde bazı meslekler, beceriler önemini kaybederken bazıları da daha önemli hale gelmiştir. Şekli, yöntemi, kullanılan araçları değişse de önemi her geçen gün artan becerilerden biri olan iletişim ve iletişimde de yabancı dil bilmek ayrı bir öneme sahip olmuştur. Küresel dünyada var olabilmek, öğrenme ağında kalabilmek için özellikle yabancı dil olarak İngilizce bilmek, lüks olmaktan ziyade ihtiyaç haline gelmiştir.

Dünya genelinde yıllardır yabancı dil öğretiminde farklı kaynaklarla, materyallerle, farklı yaklaşımlarla dil öğretimi gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri temelinde gerçekleşen bu süreçte, ders kitapları hem öğretim programını uygulamada hem de dil becerilerinin öğretiminde asıl kaynak olarak konumunu korumaktadır (Maden ve Önal, 2020). Her ne kadar eğitim dijital bir hal alsa da gelişen yaklaşım ve metotların ışığında bu kitaplar gerek ünitelerin içeriği, gerek temalar ve gerekse sözcükler gibi pek çok konuda sistemlerini geliştirmekte ve belli başlıları dünya çapında tercih edilmektedir. Yaygın olarak konuşulan İngilizcenin öğretimi bu kitaplar sayesinde belirli bir standarda ve güvenilirliğe ulaşmıştır (Güneş, 2019). Fakat bu standartlar süreç boyunca sürekli olarak sorgulanmış ve gelişen dünyanın gereklilikleri ile yeni neslin öğrenme yaklaşımları ve ihtiyaçları etrafında şekillenmiştir. Zira okul uygulamalarında başarılı olabilecek yaklaşımlar olsa dahi, bilginin hızla arttığı ve yayıldığı günümüzde öğrenenlerin profesyonel yaşamlarını başarılı bir şekilde sürdürebilmelerine yeterli olmamakla birlikte, hayat boyu gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Bunun yanı sıra günümüz insanından yaşam boyu öğrenen bireyler olması beklenmektedir (Tarhan ve Saraç, 2006). Yaşam boyu öğrenmenin öğrencisi olmak için de bireyin “öz yönetimli öğrenme (self-directed learning), “özdüzenlemeli öğrenme (self-regulated learning)”, “bağımsız öğrenme (independent learning)” ve “öğrenen özerkliği (learner autonomy)” gibi becerilerden bazılarına sahip olması gerekmektedir (Tarhan ve Saraç, 2006).

Bu becerilerden biri olan “Öğrenen Özerkliği” günümüzde pek çok İngilizce dil sınıfında önemli faktörlerden biri haline gelmiştir. Sınıf içerisinde başarılı olan öğrencilerin, aynı zamanda sınıf dışında da bir öğretmen olmaksızın bağımsız bir şekilde öğrenmek için kendi öğrenmelerini kontrol edebilme yolunda ilerlemeleri fikri, dil öğretiminde yaygın olarak kabul görmüştür.

Özerk Öğrenme Nedir?

Günümüz yüzyılımın dil öğretiminin teori ve pratiğinde, öğrencilerin öğrenmelerinde daha özerk olmalarına yardımcı olmanın önemi, çok daha öne çıkan temalardan bir haline gelmiştir. Ortak Avrupa Dil Çerçevesi (CEFR) odaklı müfredat uygulamaları ve daha bir çok dikkate alınan konular içerisinde öğrenen özerkliği de bulunmaktadır (Yaman, Ekmekçi ve Şenel, 2019). Özerklik fikri genellikle güçlü tepkilere yol açar diyen Benson'a (2001) göre eleştirenler için özerklik, idealist bir hedefdir ve teşvik edilmesi gerçek dil öğretme ve öğrenme işinden alı koymaktadır. Savunucularına göre ise etkili öğrenme için bir ön koşuldur; öğrenenler özerklik geliştirmeyi başardıklarında, sadece iyi dil öğrencileri olmakla kalmaz aynı zamanda yaşadıkları topluluğun daha sorumlu ve eleştirel bireyleri haline gelirler.

Bununla birlikte, özerklik konusundaki tartışmalar, genellikle kavramın doğası ve uygulanması hakkındaki yanlış anlamalarla ilişkilendirilir. Örneğin, özerkliğin genellikle izole öğrenme, öğretmensiz öğrenme veya sınıf dışında öğrenme anlamına geldiği varsayılır, öyle ki kavramın dil öğretimi ile ilgisi belirsizdir. Benzer şekilde, özerklik genellikle zorunlu olarak belirli becerileri ve davranışları ve öğretme ve öğrenme sürecini organize etmenin belirli yöntemlerini ifade ediyor gibi görülür. Bu kavram yanılgıları, en azından kısmen, alanın kendi içindeki terminolojik ve kavramsal karışıklığın bir sonucudur. Aslında özerklik, belirli bir öğretme veya öğrenme modundan ziyade, öğrencinin öğrenme sürecine geniş yaklaşımını ifade eder (Benson, 2001). Yani günümüzde bu, öğretmen ve öğrenci arasındaki rol değişikliğini; öğretmenin bilgi aktarıcı bir kaynak konumundan çıkarak, öğrenciyi yönlendiren bir rehber rolüne girmesi ve öğrencinin de bilgiyi alan değil, oluşturan

olmasını sağlayan bir yaklaşım olarak da ifade edilebilir. Öğretmen merkezli geleneksel öğrenme yaklaşımının yerini artık öğrenci merkezli yaklaşıma bırakması olarak görülebilir (Akkuş,2019).

Akpınar ve Aydın'a (2007) göre öğrenen özerkliği, süreçte öğrencinin öğrenme sorumluluğunu üstlendiği, öğrenme sürecinde aktif ve tüm aşamalarına hâkim olduğu bir yaklaşımdır. Aynı zamanda Avrupa Konseyi tarafından da yabancı dil eğitimindeki sürecin belirli bir çerçeve içerisinde yürütülmesi için hazırlanan Avrupa Dil Portfolyosu (ADP) kapsamında öğrenci özerkliği, yabancı dil öğretimi içerisinde kullanılmak amacıyla geliştirilmiş bir öğrenme- öğretme yaklaşımıdır (Çakıldere, 2016). Ayrıca Avrupa Dil Gelişim dosyası (ELP) 'nin de özellikle üzerinde durduğu en önemli kavramlardan biri de öğrenen özerkliğidir (Güneşli, ve Demirel 2006). Her düzeyde dil becerisi ve öğrenme çabasını desteklemek ve öğrenenleri güdülemeyi ön planda tutan bu çalışma, bunu yaparken öğrenene hedef belirleme, öğrenmeyi planlama ve özerk öğrenme için cesaret vermeye ve yardımcı olmaya çalışmaktadır (Bayat, 2007).

Holec (1981)'e göre ise öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme sorumluluğunu alma becerisidir. Buradan hareketle öğrenciden: hedeflerin, içeriğin belirlenmesi ile başlayarak, kullanılacak yöntemin seçilmesi, öğrenilenlerin değerlendirilmesi gibi pek çok öğrenme aşamalarından sorumlu olması anlamına geldiği sonucuna varabiliriz. Fakat Dam'e (1995) göre bu sürecin başarılabilmesi için öğrenciye ilk olarak nasıl öğrenileceğini öğretmek gerekmektedir.

Kişinin kendi öğrenmesinden sorumlu olması olarak tanımlanan öğrenme özerkliğinin giderek daha popüler hale gelmesi, ders kitaplarında da gerekli kalitenin bulunması, öğrenen kişiyi kendi başına yeni bilgiyi aramaya teşvik edebilecektir (Holec,1981).

Balçıkınlı ve Reinders'e (2011) göre, özerkliğin ders kitaplarındaki yerine yönelik çalışmalar pek fazla bulunmamaktadır. Reinders (2010), ders kitaplarının eğitim alanında bilgi ve uygulama sağlayıp sağlamadığına ve eğer sağlıyorsa bunu nasıl uyguladığına yönelik bir çerçeve geliştirmiştir. Ders kitabı öğrencilere nasıl öğrenecekleri, kendi seçimlerini yapma fırsatı verip vermediği, öğrenme stillerine ve stratejilerine odaklanılıp odaklanmadığı ve farkındalık oluşturma için bir fırsat sunup sunmadığına yönelik kendi kendine öğrenme sürecindeki sekiz aşamayı gösteren bir çerçeve ortaya koymaktadır. Aşamalar kendini tekrar eden ve kendi üzerine inşa eden bir döngü oluşturur ve yinelemelidir. Reinders'ın öğrenci özerkliği gelişim aşamaları Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo1: Öğrenci Özerkliğinin gelişim aşamaları

ÖĞRENME AŞAMASI	ÖĞRETMEN YÖNETİMİ	ÖĞRENEN YÖNETİMİ
Öğrenme İhtiyaçlarının Belirlenmesi	Yerleştirme testler, öğretmen geribildirimleri	Dil kullanımında öğrenen deneyimleri/zorlukları
Hedeflerin Belirlenmesi	Ders içerisinde belirlenir,sabittir.	Bağlamsal olarak belirlenir, nispeten esneklerdir.
Öğrenmenin Planlanması	Öğretmen tarafından belirlenir, biraz esneklerdir.	Bağlamsal olarak belirlenir, çok esneklerdir.
Kaynakların Seçilmesi	Öğretmen tarafından belirlenir.	Öğrenciler tarafından kendi kendine seçilir.
Öğrenme stratejilerinin seçimi	Öğretmen modeller ve yönergeleri verir.	Öğreneneler tarafından seçilir.
Uygulama	Öğretmen tarafından destekli uygulama ve aktiviteler	Uygulama(dil kullanımı) ve deneyimleme
İlerlemeyi izleme	Düzenli sınıf geri bildirim ve ödevler ile görevler hakkında yorumlar	Kendi kendini izleme, Akran geri bildirim
Değerlendirme ve Gözden Geçirme	Testler, müfredat değişiklikleri	Öz değerlendirme yansıtma

Öğrenme İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Barcelos'e (2008) göre öğrenenlerin öğrenme ihtiyaçlarına ilişkin çok fazla fikri bulunmamaktadır. Hatta pek çoğu bu hususta hiçbir şey bilmemektedir. Reinders (2010), öğrencilere sınıf içerisinde sadece genel seviyelerinin gösterildiği puanlar verildiğini fakat güçlü ve zayıf yönlerinin dikkate alınarak öğrenme ihtiyaçlarının, eksiklerinin verilmediğini ifade ederek sınıf atmosferini eleştirmektedir.

Hedeflerin Belirlenmesi

Öğrencilerin özerk olmalarına yardımcı olmak için hedef belirlemenin ihtiyaçların analizi kadar önemli olduğunu belirtmek gerekmektedir. Nunan'a (1999) göre, kendi hedeflerini tanımlayabildikleri ve kendi öğrenme fırsatlarını yaratabilecekleri bir noktaya ulaşan öğrenenler, tanım gereği hali hazırda özerk hale gelirler. Ayrıca Reinders'a göre öğrenenin merkezine doğru ilerlemenin tek yolunun, öğrencilerin kendilerine öğretilenler üzerinde söz sahibi olmalarıdır. Özerklik çerçevesinin bu basamağı ile ders kitaplarının öğrenenin hedeflerini belirlemesine izin verip vermediği belli olmaktadır.

Öğrenmeyi Planlama

Reinders (2010), hedef belirleme ve öğrenmeyi planlamanın aynı madalyonun farklı yüzleri olduğunu öne sürmekte ve kişinin hedeflerinin planlama için en iyi yol olduğunu ifade etmektedir. Bu aşama seçilen ders kitabının öğrencileri öğrenmelerini planlamaya teşvik edip etmediğini belirlemektedir.

Kaynakların Seçilmesi

Bu aşama genellikle öğretmenler tarafından yapılmaktadır. Fakat pek çok öğretmen bu seçim aşamasına özerklik kazanımları adına öğrencileri de dâhil etmeyi denemiştir (Aston, 1993; Benson, 1994). Örneğin Dam (1995), öğrencilerden sınıfta ve kendi kendine erişim merkezinde kullanılmak üzere okul dışından otantik materyaller bulmalarını istedi. Bu aşamada görev olarak sınıflandırılacak etkinliklerin çoğu, materyallerin öğrenciler tarafından üretilmesini veya paylaşılmasını içerebilmektedir.

Öğrenim Stratejilerinin Seçilmesi

Reinders (2010), pek çok öğrencinin etkinliklerin nasıl tamamlanacağına öğretmenin karar vermesinden memnun olduğunu, ancak öğrenmenin gelişmesi için yine de çok çeşitli stratejiler kullanma ve tam sorumluluk alacaklarsa göreve uygun stratejiler seçme becerilerini geliştirmeleri gerektiğini önermektedir. Bu aşama, seçilen ders kitaplarının öğrencilere öğrenme stratejilerini seçme şansı verip vermediğini belirlemektedir.

Uygulama

Genellikle öğretmenlerden öğrenilenlerle ilgili öğrenenlerden uygulama yapmaları beklenmektedir. Bu bağlamda sınıflarda kullanılan materyaller de öğrenenlere şans vermelidir. Reinders (2010), bu materyallerin birçoğunun öğrencilere öğrendikleri yeni bilginin hangi yönünü uygulayacakları ve yeni bilgilerini nasıl kullanacakları konusunda onlara herhangi bir seçenek de sunmadığını söylemektedir. Öğrenenlerin pratik yapması önemli olduğundan bu basamakta ders kitaplarının öğrencilere bu konuda fırsat verip vermediği değerlendirilmektedir.

İlerlemeyi İzleme

Reinders (2010), özerkliğin gelişimi için öğrencinin kendi ilerlemesini izleme ve buna göre öğrenme planlarını gözden geçirme becerisini geliştirmesi gerektiğini öne sürmektedir. Ayrıca bu süreçte faydalı olabilecek öğrenme günlüklerine bir örnek sunmaktadır. Bu basamakta derslerde kullanılan ders kitapları, öğrencileri başarılarını kaydetmeye ve başarılarının nedenlerini belirlemeye teşvik etmelidirler. Bu aşamada ders kitaplarında bu özelliğin olup olmadığı aranmaktadır.

Değerlendirme ve Gözden Geçirme

Bu basamak, portfolyo gibi bazı alternatif değerlendirmeler kullanarak öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirmelerine izin vermekle ilgili olmaktadır. Reinders (2010), tarafından geliştirilen bu çerçeve son olarak kitapları, öğrenenlerin öğrendiklerini değerlendirmelerini ve gözden geçirmelerini sağlamak açısından değerlendirmektedir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Doğru ya da yanlış, yoğun bir bilgi paylaşımının oluşturduğu bir çağda yaşıyor olduğumuzu da göz önünde bulunduracak olursak, bireylere her türlü bilgiyi aktarmak yerine onların öğrenmeyi öğrenmesini sağlamak çok daha fazla kazanım sağlayacaktır. Bu açıdan bakıldığında da öğrenci özerkliği bunu hedefleyen bir yaklaşımdır (Süğümlü, 2017).

Nasıl öğreneceğini öğrenen bireyler gereksiz bilgi yığınının içerisinde sıyrılarak doğru ve tam bilgiye ne şekilde ulaşacağını bilir ve istediği hedefe rahatlıkla yönelebilir. Bu yaklaşım doğrultusunda yabancı dil öğretiminde de öğrencinin özerk olma sürecinde, kişisel gelişimini sağlamasında yardımcı olabilecek materyallerin gerekliliği önemli bir husus olmaktadır. Ders kitapları göz önüne alındığında, öğrencilerin ihtiyaçları ile ilgili olarak önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere ulaşmada en iyi kaynaklar olarak görülmektedir (Cunningsworth, 1995). Çünkü ders kitapları öğrencilere kendi kendilerine çalışma şansı veren materyallerdir. Bu açıdan bakıldığında öğrenci özerkliği ile ders kitapları arasında bir bağlantı kurulabileceği sonucuna varılabilmektedir.

Fenner'a (2000) göre öğrenen özerkliğinin belirli yönleri yararlı araçlar olarak ders kitaplarıyla desteklenebilir. Yani bu kitap içerisindeki metin ve yönergelerle öğrenci özerkliğini geliştirebileceğimiz anlamına gelir. Fakat asıl sorun bu derece önem arz eden ders kitaplarının yazarları için bu konuların göz ardı edilebilmesidir. Bir diğer sorun ise ders kitaplarının değerlendirilmesi sürecinde kitapların farklı yönlerine odaklanılması ve genel anlamda yetişkin öğrenen materyallerine yönelik incelemeler yapılmasıdır. Hâlbuki teknolojinin hızla gelişmesi ile özerkliğin erken yaşta kazanılması gerçeğinin göz ardı edilmesi sebebiyle yetişkin öğrencilerden ziyade daha küçük yaş gruplarının öğrenen özerkliği de söz konusu olmaya başlamaktadır. Bu aşamada öğreten ve öğrenen kadar yabancı dil materyallerini üretenlerin de özerklik kavramını bilmeleri ve ders materyallerini özerkliği göz önünde bulundurarak hazırlamaları gerekmektedir (Aydoğdu, 2009).

Dünya genelinde İngilizce dil öğretiminde çoğunlukla Cambridge ve Oxford üniversitelerinin yayınları kullanılmaktadır. Ancak bu yayınların günümüzdeki öğrenen özerkliğini destekleyip desteklemediğine ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır. Bu doğrultuda araştırmada Cambridge Primary Path 3 ile Oxford Discover 3 kitapları, Reinders'ın özerklik basamaklarına uygun mudur? sorusuna cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Durum çalışması, belli bir sınırı olan sistemin sürecinin nasıl ilerlediği ve nasıl çalıştığı ile ilgili bilgi toplamak adına çoklu veri toplama kullanılarak, sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Chmiliar, 2010).

Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme olarak belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, amaca bağlı olarak bilgi bakımından zengin durumların seçilerek detaylıca araştırma yapılmasına olanak tanıyan örnekleme çeşididir (Büyükoztürk vd. 2012).

Araştırmada örnekleme olarak dünya çapında yıllardır yabancı dil eğitimi alanlarında kullanılan Oxford ve Cambridge yayınlarından 3. Sınıf düzeyinde;

- Oxford Discover 3 - Yazarlar: Kathleen Kampa , Charles Vilina
Sayfa sayısı: 192
Basım yılı: 2019
Yayınevi: Oxford University Press, İngiltere
- Cambridge Primary Path 3 - Yazarlar: Emily Hird
Sayfa Sayısı: 208
Basım Yılı: 2019,
Yayınevi: Cambridge University Press, İngiltere

Kitaplarının öğrenci kitapları incelenmiştir. Bu kitapların seçilmesinin nedeni, Cambridge Üniversitesi Yayınevi'nin Primary Path 3 kitabının ve Oxford Üniversitesi Yayınevi'nin Oxford Discover 3 kitabının seçilmiş olması her ikisinin de hem basılı hem de çevrimiçi olarak eğitim materyalleri, kaynaklar ve hizmetlerin sağlayıcılığı açısından yaygın bir ağa sahip olmasıdır. Cambridge Üniversitesi Yayınevi'nin (2022) yıllık raporuna göre, 5 ila 19 yaş arası öğrenciler için uluslararası eğitim programları ve yeterliliklerin dünya genelindeki en büyük sağlayıcısı konumunda olması; Oxford Üniversitesi Yayınevi'nin (2019) yıllık raporuna göre 53 milyon öğrenciyi destekleyen 71 dilde eğitim kaynakları geliştirmek için 159 ülkedeki eğitimciler, okullar ve ortaklarla birlikte çalışıyor olması nedeniyle, Primary Path 3 ve Oxford Discover 3 kitapları tercih edilmiştir (Oxford Impact Study, 2019; Cambridge University, 2022).

Her iki kitap iki set halinde olup, her sette bir öğrenci kitabı, bir çalışma kitabı bulunmakla birlikte Cambridge Primary Path' de My Creative Journal (yaratıcılık günlüğüm) adı altında bir aktivite kitabı daha bulunmaktadır. Her iki yayıncı da 21. Yüzyıl becerilerinden özellikle 4C (Communication, Collaboration, Critical thinking, Creativity) iletişim, takım çalışması, eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerini çalışmalarının odağında tutarak genel anlamda bu çerçevede etrafında gitmeye özen göstermişlerdir.

Tablo 2 : Cambridge Primary Path 3 ve Oxford Discover 3

Cambridge Primary Path 3	Oxford Discover 3
1) Big Question What makes your community special?	1) Big Question - How do people have fun? Unit 1 Unit 2
2) Big Question What is food for?	2) Big Question -Why do people move to new places? Unit 3 Unit 4
3) Big Question Why do we need to take care of nature?	3) Big Question - Why do people write poems? Unit 5 Unit 6
4) Big Question	4) Big Question - How do we measure time?

What is art?	Unit 7 Unit 8
5) Big Question Why do we travel?	5) Big Question - Where does energy come from? Unit 9 Unit 10
6) Big Question Why do we play sports?	6) Big Question - How do people make music? Unit 11 Unit 12
7) Big Question How can we explore the past?	7) Big Question - How do inventions change our lives? Unit 13 Unit 14
8) Big Question How important is electricity?	8) Big Question - Why do we need plants? Unit 15 Unit 16
9) Big Question Why do we have music?	9) Big Question - Why do we explore? Unit 17 Unit 18

Tablo 2’ de de görüldüğü üzere Cambridge Primary Path 3 kitabı 9 üniteden oluşmaktadır ve her ünite “Big Question” başlığı altında ünitenin temasını oluşturmaktadır. Oxford Discover 3 kitabında da 9 Big Question teması bulunmakta fakat her tema altında kendisi ile ilişkili iki üniteye ayrılmakta ve toplamda 18 üniteden oluşmaktadır.

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda çeşitli veri toplama teknikleri kullanılarak elde edilen verilerin özetlendiği ve yorumlandığı nitel veri analizi yöntemidir. Bu yöntemin temel hedefi, elde edilen bulguların özetlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Verilerin analizinde Reinders tarafından geliştirilen sekiz basamaklı özerk öğrenme çerçevesi kategoriler olarak alınmıştır. Belirlenen kategorilere göre değerlendirme işlemi araştırmacılar tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Bu doğrultuda; öğrenme ihtiyaçlarının belirlenmesi, hedeflerin belirlenmesi, öğrenmenin planlanması, kaynakların seçilmesi, öğrenme stratejilerinin seçimi, uygulama, ilerlemeyi izleme, değerlendirme ve gözden geçirme basamaklarına göre betimsel analizler gerçekleştirilmiş ve her iki araştırmacının değerlendirmesi karşılaştırılmıştır. Veri analizi güvenilirliği için Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği [Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100] görüş birliği formülü kullanılmıştır.

BULGULAR

Oxford ve Cambridge yayın evlerine ait 3. Sınıf düzeyinde Oxford Discover 3 ve Cambridge Primary Path 3 kitapları, özerk öğrenme aşamalarındaki adımlara göre (öğrencilerin ihtiyaçlarını belirleme, hedeflerini belirleme, öğrenmeyi planlama, kaynakları ve öğrenme stratejilerini seçme, uygulama yapma, öğrenme sürecini izleme ve değerlendirme ve yeniden düzenleme) değerlendirilmiş ve ulaşılan bulgular aşağıda basamaklar halinde sunulmuştur.

İhtiyaçların Belirlenmesi

Reinder’in Özerk Öğrenme Basamakları’nın ilk aşaması öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi üzerinedir (Reinders,2010). Bu basamakta bu kitapların öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemesine izin verip vermedikleri incelenmiştir. Reinders (2010) ‘a göre öğrenciler dil ihtiyaçları ile ilgili net bir fikre sahip değildirler. İhtiyaçları olduğunu düşündükleri ile gerçekte ihtiyaç duydukları arasında bir uyumsuzluk vardır.

Bu bağlamda kitapları incelediğimizde, her iki kitapta da “Big Question“ adlı soruların önemli bir yeri bulunmaktadır. Ünitelerin, bağlamlarını belirleyen, üst düzey düşünme becerilerini geliştiren ve temanın daha derinden keşfedilmesi destekleyen 1 soru (Big Question) sorarak başlaması dikkat çekmektedir. Bu sorular üniteye işlenecek olan konular için öğrencileri hazırlamakla birlikte öğrencilerin konu hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarını düşündürmektedir. Ayrıca öğrencilerin ön bilgilerinin harekete geçirmekte ve konu hakkında düşüncelerini sağlamaktadır. Her soru ayrıca tema ile ilgili resimlerle çevrilmiştir. Bu resimler soru ile ilişki kurulmasını sağlayarak ünitenin tamamına atıflarda bulunmakla birlikte öğrencilerde merak ve ilgi uyandırmaktadır.

Şekil 1: İhtiyaçlara ilişkin görseller

Her iki kitabında Ünite sorusunun altında bu ünite dahilinde neler yapılacağı kademelere ayrılarak verilmiştir. Ve konuyla ilgili daha detaylı sorularla öğrenciler daha detaylı düşünmeye teşvik edilmiştir.

Cambridge Primary Path 3 kitabında ise bunların peşine bölüm dahilinde öğrenilecek anahtar kelimeler listelenmiştir. Bu da öğrenme hedeflerinin seçimi konusunda öğrenciye özerklik tanınması açısından bir örnek olarak görülebilir. Öğrenciler bu verilen kelimeleri bilip bilmediklerini kontrol ederek öğrenme ihtiyacı duydukları sözcükleri listeleyebilirler.

Her iki kitapta da konuyu tanıtan ve öğrencileri konunun farklı açılarından düşünmeye teşvik eden bir ünite açılış videosu bulunmaktadır. Öğretmen tarafından sınıf ortamında kitapların dijital kaynaklarından gösterilen bu videolar, öğrencileri görsel ve işitsel olarak ünitenin teması ile ilgili başta sorulan tüm soruları tekrar sormakta, ders içi motivasyon ve merakı artırmaktadır.

Bunlara ek olarak, Oxford Discover kitabında ise ,“Big Question Chart“ adı altında bir ek bulunmakta ve her ünite sorusu altından 3 kısma ayrılmaktadır. Bu da o soru ile ilgili *Ne Biliyordum?*, *Ne Bilmek İstiyorum?* *Ve Ne öğrendim?* kısımlarından oluşmaktadır. (Bu pek çok dil sınıfında da kullanılmakta ve KWL Chart olarak bilinmektedir.) İlk sorunun yanıtlarını başta alarak aslında özerklik basamaklarından ihtiyaçların belirlenmesi ile ilişkin adımın tamamlanmasına hizmet ettiği görülmektedir.

Hedeflerin Belirlenmesi

Özerklik basamaklarından hedef belirleme basamağı, öğrencilere süreç içerisinde varmak istedikleri noktayı ve elde etmeyi umduklarını seçme şansı vermektedir.

Her iki kitabın ünite sorusunun altında bu ünite ilgili varılması beklenen hedefler sıralanmıştır:

Tablo 3: Üniteler ile ilgili varılması beklenen hedefler

Cambridge Primary Path 3	Oxford Discover 3
Konuşulacak konu	İzlenecek video
Öğrenilecek kazanım	Öğrenilecek kazanım
Yazılacak metin	Okunacak metin
Yapılacak aktivite (değişken)	Yapılacak aktivite (değişken)
Yapılacak etkinlik (değişken)	Yapılacak etkinlik (değişken)
Örnek ünite: Cambridge Primary Path 3 (Unit 1- What makes your community special?)	Örnek ünite: Oxford Discover 3 (Unit 1-2 – How people have fun?)
Konuşulacak konu (About different types of community)	İzlenecek video (About people having fun)
Öğrenilecek kazanım (Discuss the oracy grand rules)	Öğrenilecek kazanım (How people have fun)
Yazılacak metin (A letter to nominate a classmate for a prize)	Okunacak metin (About festivals and games)
Yapılacak aktivite (Give a presentation on making your school better)	Yapılacak aktivite (write a play about a fun day)
Yapılacak etkinlik (Ask for directions in a town)	Yapılacak etkinlik (Act in a play)

Bu hedeflerin büyük bir kısmının uygulanışı tamamen öğrencilerin konuyla ilgili varmak istedikleri kendi hedefleri doğrultusunda şekil alabilecekleri yönergelerle sunulmaktadır. Yapılan incelemede Cambridge Primary Path 3 kitabının bu basamaklarda öğrenciyi konu ile ilgili kendi hedeflerini belirlemeye ilişkin daha çok alan sağladığı gözlemlenmiştir. Yani daha esnekler.

Fakat, ayrıca Oxford Discover 3 kitabında ,“Big Question Chart“ adlı tablonun ikinci kısmı bu ünite ile ilgili öğrencinin konu ile ilgili neyi bilmek istediğini sorduğu kısımdır. Bu da hedeflerin belirlenmesi ile ilgili basamağın tamamlanması ile ilgili bu kitapta ünite başında ayrıca olarak teşkil edilmektedir.

Öğrenmenin Planlanması

Reinder’a (2010) göre hedeflerin belirlenmesi ve öğrenmenin planlanması birbirleri ile bağlantılıdır. Hali hazırda hedefini belirlemiş olan bir öğrenci aslında öğrenmenin planlamasındaki ilk adımı atmış bulunmaktadır. Hedeflerin önceden belirlenmiş olması öğrenmeyi planlama açısından öğrencilere fırsat sunmuyor gibi düşünülse de kitapların tüm ünitelerinin plan sıralamaları incelediğinde;

Cambridge Primary Path 3 kitabında, ünite planlaması; okuma, kelime öğretimi, dil bilgisi konuşma becerileri (ORACY), fonetik ve sesletim, yazma, dinleme, ünite sonu proje çalışması ve konuşma çalışmaları ana başlıkları altında sıralanmaktadır. Fakat bu başlıklar üniteden üniteye temaları farklı şekillerde ele almakta ve her seferinde öğrenciyi farklı bir bakış açısı ve düşünme şekline yönlendirmektedir.

Oxford Discover 3 kitabında, ünite planlaması: okuma, kelime öğrenimi, dil bilgisi, dinleme, konuşma, yazma ve ünite sonu proje çalışması ana başlıkları altında sıralanmaktadır. Her iki kaynakta da ünite etkinliklerinin birbirleriyle bağlantılı olması nedeniyle öğrenmenin kitabın planlamasına uygun olarak ilerlemesini zorunlu kılmaktadır. Bu da kitapların öğrencilere öğrenmeyi planlama fırsatı sunmadıklarını göstermektedir. Yani öğrenmenin planlanması konusunda öğrenciyi özerklik tanımamaktadırlar.

Kaynakların Seçilmesi

Kendi öğrenmelerini sağlayacak kaynakların öğrencilerin kendileri tarafından seçilmesine ilişkin örnekler ve başarılı sonuçlar mevcuttur (Aston, 1993; Benson,1994). Fakat genellikle kaynakların seçiminin öğretmenlerin görevi olduğu düşünülmektedir.

Cambridge Primary Path 3 kitabını kaynak seçmede özerk olmaya teşvik edip etmediği doğrultusunda incelendiğinde, ünitenin içinde beş ayrı yerde “Big Question Links“ adı altında konuyla alakalı bağımsız tek sorular bulunduğu görülmektedir. Bu soruları amacı, öğrencinin konu ile ilgili kitabın dışına yönelerek başka kaynaklardan cevap arayışına girmesini sağlamaktadır. Örneğin, üçüncü ünite, deniz kaplumbağaları ile ilgili metnin işlendiği sayfanın sonu, *Deniz hayvanlarının korunması için neler yapılmalıdır?* diye bir soru ile sonlandırılarak öğrencileri bu konuyu işledikten sonra bu soru ile ilgili bir araştırma yapmalarına teşvik etmektedir. Ayrıca ünite sonlarında bulunan projelerde de farklı kaynaklara yönlendirmeye ve araştırmaya dayalı çalışmalar gözlemlenmektedir.

Oxford Discover kitabı incelendiğinde işlenen konu ile alakalı öğrencinin ne düşündüğüne ilişkin sorular sorulmakta, bu ise kaynak araştırmasına yönlendirmekten ziyade ne düşündüğünü ifade etmesini teşvik etmektedir. Fakat ünitelerin “Big Question“ olarak başlaması yani her iki kitapta da ünitelerin temel bir soru altında olması aslında en başta bu konunun araştırılmasına ilişkin kaynak aramaya teşvik edici ilk adım olarak kabul edilebilir. Örneğin Cambridge Primary Path 3 *Why do we play sports?* Sorusu ile ilk ünitesine giriş yaparken, Oxford Discover ise *How do people have fun?* sorusu ile ilk ünitesine başlar. İlk olarak bu soruların yanıtını bulmak kaynak aramasına teşvik eden ilk adım ve ünite temasına güzel bir hazırlık olarak kabul edilebilir.

Stratejilerin Seçilmesi

Öğrenmenin merkezinde öğretmenin olduğu ortamlarda, öğrenme stratejileri öğretmen tarafından seçilmektedir. Seçilen stratejilerin öğrencilere yönelik, onlara hitap eden stratejiler olması her zaman mümkün olamamaktadır. Bu sebeple öğrencilerin kendi öğrenmelerini iyi bilip kendi stratejilerini geliştirmeleri ya da uygun stratejiyi bulmaları gerekmektedir.

O'Malley ve Chamot'ın (1990) geliştirdiği, öğrenci özerkliğinin de içinde bulunduğu sınıflandırmaya göre öğrenme stratejileri üçe ayrılmaktadır: üstbilişsel stratejiler, bilişsel stratejiler, sosyo-duyuşsal stratejiler. Öğrencinin dil öğrenmesinde daha özerk olabilmesi için ders kitabının tüm bu stratejileri içermesi ve öğrencilere kendilerine uygun olan stratejiyi seçebilme şansı vermesi gerekmektedir.

Öğrenme stratejilerinin seçiminde Oxford Discover ve Cambridge Primary Path 3 kitaplarının etkili olup olmadığı incelendiğinde:

Oxford Discover 3 kitabında her ünite, belli başlı okuma stratejileri bulunduğu görülmektedir. Bu stratejiler öğrencilerin bir metne nasıl bir yaklaşımda bulunacaklarını, metni nasıl kavrayacaklarını, önemli ve detaylı bilgileri nasıl okuyacaklarını öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Öngörüde bulunma, karşılaştırma ve analiz etme gibi stratejiler, özetleme ve karakterlere odaklanma gibi öğrencilere sadece yabancı kavramların anlamını öğrenmede değil, kendi sözcük dağarcıklarını da genişletmeleri için ilham verebilmektedir. Bu okuma stratejileri öğrencileri okudukları şeyleri düşünmeye teşvik ederek eleştirel düşünmeye de katkı sağlamaktadır. Öğrenciler çeşitli okuma stratejilerini kullanarak daha rahat geliştikçe kendi öğrenme süreci hakkında bilinçli kararlar almayı da öğrenebilmektedirler. Ayrıca her ünite, bulunan yazma çalışması bölümleri de, öğrencilerin yazma becerisinde daha başarılı olmaları için gerekli stratejileri ve hedefleri de sunmaktadır. Bu stratejiler, beyin fırtınası, fikirleri organize etme, yazma ve düzenleme gibi dört aşamalı süreçleri içermektedir.

Cambridge Primary Path 3 kitabını incelendiğinde: her ünite, yine özellikle metinlerin öncesinde okuma stratejilerinin bulunduğu görülmektedir. Öğrencileri metni okumadan önce bir okuma stratejisiyle tanıştırmakta, her metin, karşılaştırma yapmaktan, yazarın amacını belirlemeye ve

tahminde bulunmaya kadar farklı bir stratejiye odaklanmakta ve öğrencilere daha iyi okuyucu olmaları için çeşitli teknikler sağlamaktadır. Yine her ünite de bulunan yazma sayfalarında ise çeşitli yazı türleri ve bunlara yönelik izlenecek çeşitli stratejik yaklaşımlar ve uygulamalar mevcuttur.

Uygulama

Seçilen kitaplarda öğrencilerin özerk olmalarına yardımcı olan uygulamalar bulunup bulunmadığı incelediğinde:

Cambridge Primary Path 3 kitabının pek çok adımında öğrenileni uygulamaya dökmeye yönelik çalışmalar bulunduğu gözlemlenmiştir. Bunlara örnek olarak: her ünite de okutulan metnin ardından *Explore The Text* adlı bir sayfa gelmekte ve bu sayfada öğrenilen okuduğunu anlama stratejilerini kullanarak metnin öğrenci tarafından detaylı bir şekilde incelemesi yaptırılmaktadır. *ORACY (Konuşma Sanatı)* sayfalarının sonunda verilen konuşma becerisine yönelik kazanımların sınıf ortamında öğrenci tarafından arkadaşları ile kullanması doğrultusunda uygulamalar bulunmaktadır. *Writing* sayfasında ise o ünite de verilmek istenen metin türünün (mektup, e-posta, broşür, gazete, rapor vs.) yazılmasına yönelik uygulama basamakları bulunmaktadır. Ve bunlarla birlikte her ünitenin sonunda genel anlamda tüm beceri basamaklarını içermeye yönelik tema dâhilinde projeler bulunmaktadır.

Oxford Discover 3 kitabını uygulama özerkliği bakımından incelediğinde ise: her ünite de bulunan Communicate başlıklı sayfalara dinleme, konuşma ve yazma başlıkları altında bir takım kısa uygulamalar bulunmaktadır. Bu kısımlardan Speaking (konuşma) basamağı öğrenilen bilginin hangi yönüyle alakalı uygulamalar yapacakları ile ilgili öğrencilere bir takım seçenekler sunmaktadır. Ardından yine her ünite de bulunan *Wrap up* kısımları uygulamaya yönelik öğrencilere daha fazla seçenekler sunmakta ve tema dahilinde bir proje yapılmasına yönlendirmektedir.

Sürecin İzlenmesi

Öğretmen merkezli ilerleyen eğitim anlayışında süreç öğretmen tarafından değerlendirilir. Bunlar ise ödev ve sınavlardan sonra öğrencilere geri bildirilir. Fakat öğrenci merkezli eğitim anlayışında öğrencilerin kendi ilerlemelerini izleme yeteneğine sahip olmaları öğrencileri özerk hale getirmektedir. Her iki kitap da öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini izlemelerini sağlayacak örnekler olup olmadığı ile ilgili incelendiğinde, öğrencilerin kendi gelişimlerini fark edebilecekleri uygulamaların bulunduğu tespit edilmiştir.

Değerlendirme ve Gözden Geçirme

Öğrencilerin özerk olmalarını sağlama da son basamak değerlendirme ve gözden geçirmedir. Knowles (1975) 'in de dediği gibi, kendi kendisine değerlendirmesini yapabilen öğrenciler sadece öğretmenleri tarafından değerlendirilen öğrencilerden çok daha iyi ve çok daha fazla şey öğrenmektedirler. Bu aşamada sürecin izlenmesi söz konusudur. Öğrencilerden ne öğrendiklerini düşünmeleri beklenmekle birlikte, öğrendiklerini gözden geçirip değerlendirmesi gerekmektedir. Buradaki amaç da gözden geçirmeye teşvik etmek ve eksiklerin farkına varılmasıdır.

Cambridge Primary Path3 kitabını değerlendirme ve gözden geçirme açısından incelediğimizde Oracy (konuşma sanatı) sayfalarının her ünite de değerlendirme ve gözden geçirme basamaklarına sahip olduğu gözlemlenmektedir. Fakat bu ünitenin genelini kapsamadığından ve sadece konuşma becerisine odaklandığından kendini değerlendirme açısından uygun olmadığı görülmüştür.

Oxford Discovery 3 kitabını incelediğimizde KWL Chart adlı kısmının son sütunu "*Ne öğrendim?*" her ünite için öğrenci tarafından kelimeler ve ya kelime grupları ile doldurularak bir

gözden geçirme, öz değerlendirme yapması beklenmektedir. Bu da daha çok öğrenilen kelimeleri kapsadığından kendini değerlendirme ile ilgili yeterli olmadığı görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşadığımız yüzyılın getirileri ve gereklilikleri, hızla değişen sektörler, ihtiyaçlar, anlayış, yaklaşım ve yöntemler ve hatta bilginin hızla nitelik değiştirmesiyle kurumların görevlerinde de değişiklikler gözlemlenmektedir. Klasik eğitim bakış açısında eğitimin amacı bilgiyi direk yüklemek iken günümüzde bireyleri yaşam boyu öğrenenler haline getirmek eğitimin amacı haline gelmektedir.

Bunu sonucunda yaşam boyu öğrenme ifadesiyle bütün halde bir yol izleyen öğrenen özerkliği ve öz yönetimli öğrenme kavramları gündeme gelmektedir. Özellikle ülkemizde de yaşam boyu öğrenme, öz yönetimli öğrenme ve öğrenen özerkliği gibi kavramlar dikkat çekmeye başlamıştır. Avrupa dil konseyinin yayınladığı Avrupa Dil Gelişim Dosyasının uygulamalarının başlamasıyla yabancı dil öğretimi alanında da öğrenen özerkliğine ilişkin çalışmalar hız kazanmıştır (Tarhan ve Saraç, 2006).

Bu çalışmada da özel okullarda yaygın olarak okutulan 3. Sınıf seviyesindeki iki ders kitabının öğrenci özerkliğine katkı sağlayıp sağlamadığını belirlemek amacıyla inceleme yapılmıştır. Bu ders kitaplarının öğrencilerin; ihtiyaçlarını belirlemelerine imkân sağlamaları, hedeflerini belirlemeleri, öğrenmelerini planlamaları, kitap harici kullanacakları kaynakları belirlemeleri, öğrenme stratejilerini belirlemelerine imkân sağlamaları, öğrendiklerini uygulamalarına olanak sağlamaları, öğrenme süreçlerini izlemelerine fırsat vermeleri ve öğrendiklerini gözden geçirmeleri, değerlendirmeleri bakımından bunları sağlayıp sağlamadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma Reinders (2010) tarafından tasarlanan özerklik basamakları çerçevesi doğrultusunda sürdürülerek belirtilen özerk öğrenme basamaklarını içerip içermedikleri bakımından incelenmiştir.

Yabancı dil öğretiminde dünya çapında tercih edilen bu iki büyük yayın, 21. yy'ın yeni yaklaşım ve yöntemlerini çokça yakından takip eden ve hatta pek çok alanda öncülük eden önemli yayınlar olduğu da göz önünde bulundurulduğunda, öğrenen özerkliği bakımından her iki yayınında bunu göz ardı etmediği incelenmiştir. Genel anlamda bu kitaplar tek bir kitap olmaktan ziyade pek çok destek materyali (alıştırma kitabı (activity book), kelime kartları (flash cards), dijital kaynak ve materyaller vs.) ile bütünleşik olarak uygulanmaları sebebiyle bu çalışmada incelenen temel beceri kitaplarındaki özerklik basamaklarından eksik olan kısımlarını tamamlamaktadırlar. Fakat Cambridge Primary Path 3 kitabında geliştirilen içeriklerin gerek tematik gerekse 4 temel beceriye dayanan geçişlerin verilimi, özellikle konuşma becerisi açısından incelendiğinde öğrenen özerkliği bakımından oldukça destekleyici ve süreci tam da bu basamakların gerektirdiği şekilde tamamlaması sebebiyle daha verimli olduğu kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

Aston, G. (1993). The learner's contribution to the self-access centre. *ELT Journal*, 47 (3), 219-227.

Akkuş, B. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Öğrenci Özerkliği Açısından İncelenmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akpınar, B. ve Aydın, K. (2007). Eğitimde Değişim ve Öğretmenlerin Değişim Algıları. *Eğitim ve Bilim*, 114 (32), 71-80.

Aydoğdu, C. (2009). Yabancı Dil Öğretiminde Otonom Öğrenme: Neden Ve Nasıl? *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (2), 68-74.

- Bayat, Ö. (2007), *Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğrenenlerde Özerklik Algısı, Okuduğunu Anlama Başarısı ve Sınıf İçi Davranışlar Arasındaki İlişkiler*, Yayınlanmış Doktora Tezi. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Barcelos, A.M.F. (2008). Teachers' and students' beliefs within a Deweyan framework: Conflict and influence. In Kalaja, P. & Barcelos, A.M.F, *Beliefs about SLA: New research approaches*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 171-199.
- Benson, P. (1994). Self-access systems as information systems: Questions of ideology and control. In D. Benson, P. (2001) *Teaching and Researching: Autonomy in Language Learning* Longman: Pearson
- Büyükoztürk, Ş. vd. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cambridge University. (2022). *2021-2022 Annual Report* . [cambridge.org/annual-report](https://www.cambridge.org/annual-report)
- Chmiliar, I. (2010). *Multiple-case designs*. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research* (pp 582-583). USA: SAGE Publications.
- Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your coursebook*. Oxford: Heinemann Publishers Ltd.
- Çakıldere, B. (2016). *The effects of the European language portfolio use on learner autonomy and motivation in blended learning practices*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dam, L. (1995). *Learner Autonomy 3: From theory to classroom practice*. Dublin. Authentik.
- Fenner, A. B. & Newby, D. (2000). *Approaches to Materials Design in European textbooks: Implementing principles of Authenticity, Learner Autonomy, Cultural Awareness*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Güneş, K. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitapları İle Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Ders Kitaplarının Tema ve Tema İçeriğindeki Sözcükler Açısından Karşılaştırılması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneyli, A. ve Demirel, Ö. (2006). Dil öğretiminde yeni bir anlayış: Avrupa dil gelişim dosyası uygulaması. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 2(2), 110-118.
- Holec, H. (1981), *Autonomy in Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon
- Knowles, M. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. New York, Association Press.
- Maden, S. ve Önal, A. (2020). “ Türkçe ve İngilizce Ders Kitapları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: 7. Sınıf Örneği”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Cilt 8 No3, s. 732-752.
- Miles, M.B., & Huberman, A. M. (1994), *Qualitative data analysis. international educational and professional publisher*. Thousand Oaks London New Delhi: SAGE
- Nunan, D. (1999). *Second language teaching and learning*. Boston: Heinle & Heinle.
- O'Malley, J. M. & Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Oxford University, (2019), *Oxford Discover Impact Study*,
(https://fdslive.oup.com/www.oup.com/elt/general_content/global/oxford-impact/oxford-discover-2e-impact-study.pdf?cc=gb&selLanguage=en&mode=hub)
- Reinders, H. (2010). "Towards a Classroom Pedagogy for Learner Autonomy: A Framework of Independent Language Learning Skills", *Australian Journal of Teacher Education*, 35 (5), 40-55.
- Reinders, H., & Balcikanli, C. (2011). Learning to foster autonomy: The role of teacher education materials *Studies in Self-Access Learning Journal*, 2 (1), 15-25.
- Süğümlü, Ü. (2017) Öğrenci Özerkliği Kavramı Üzerine Kuramsal Bir Çalışma, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), s. 690-708.
- Tarhan, B. ve Saraç, B (2006). "Öğrenmede Özyönetimlilik ve Özerklik Kavramlarına Artsüremlili Bir Bakış ", *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, s. 139-152
- Yaman, İ., Ekmekçi, E., ve Şenel, M. (2019). *Basics of ELT*. Ankara: Black Swan Publishing House.

